

WARSIDAHAD DOORASHADA

Guddiga Madaxabanaan ee
Doorashooyinka Qaranka
Janaayo & Febraayo 2021
Warside Nuqulkii 9aad

WEB: www.niec.so | MAIL: info@niec.so | FACEBOOK & TWITTER: NIECSomalia | CIWAANKA: Villa Somalia, Mogadishu - Somalia

Kulanka Dib U Eegista Waxqabadkii Guddiga 2015 - 2020

Guddiga Madaxa-bannaan ee Doorashooyinka Qaranka ayaa yeeshay kulan banbax ah, si uu dib-u-eegis ugu sameeyo waxqabdkiiisa muddadii uu jiray. Kulanka banbaxa ah waxaa ka qeyb-galay hawladeenada iyo Komishineeraada Guddiga.

Ka qeyb-galayaasha ayaa loo xilsaaray in ay qabtaan hawlo kala duwan intii uu socday banbuxu, si loo qiimeeyo waxyaabihii u qabsoomay Guddiga iyo in la ogaado caqabadii ka hor yimid iyo casharadii laga bartay waxqabadkii 2015-2020.

Ujeedada banbaxa ayaa ahayd in dib loo eego waxqabadkii Guddiga sanadihi u dhaxeeyay 2015 ilaa 2020, iyo in sidoo kale dib loo milicsado halkii uu joggay iyo halka uu maanta marayo, howlaha sidii loo qorsheeyey u qabsoomay iyo kuwa aan u qabsoomin, wixii hirgalay sida ka wanagsan oo loo hirgeln karay iyo ugu danbeyn in la ogaado meelaha la hormarin karo.

Oraahda Gudoomiyaha Guddiga ee Banbaxa

Gudoomiyaha Guddiga oo furitaanka munaasabadda hadal kooban ka soo jeedisay ayaa ka warbixisay taariikhda Guddiga iyo sababihii keenay in la aas-aaso. Gudoomiyaha ayaa carabka ku adkeysay in dalka aan laga qaban doorasho mudo 50 sanno ah, laga soo bilaabo 1969 ilaa iyo hadda, sidaas daraadeed Guddiga Madaxa-bannan ee Doorashooyin qaranku waa hay'addii ugu horeysay ee loo dhiso maamulka doorashooyinka dalka. Gudoomiyaha ayaa sidoo kale carrabka ku dhufatay in jawiga siyaasadeed ee Soomaaliya uu si weyn isu badelay, iyo in hadda uu diyaar u yahay in doorasho guud ay ka dhacdo. Sidaas daraadeed GMDQ waxaa uu u baahan yahay in uu dhiso awooddiisa iyo awoodda bah-wadaagtiiisa inta lagu guda jiro geeddi-socodka

T U S M O

- **Kulanka Dib U Eegista Waxqabadkii Guddiga 2015 - 2020.**
- **Oraahda Gudoomiyaha Guddiga ee Banbaxa.**
- **Daneeyaasha Doorashooyinka.**
- **Khibradaha Doorasho Ee Dalalka Ka Soo Kabanaya Colaadaha.**
- **Warbixintii Kulanka.**

hawlaho doorashooyinka si uu diyaar ugu noqdo qabashada doorashooyinka.

Gudoomiyaha ayaa ku nuuxnuuxsatay, in maadaama uu Guddigu cusbaa, ay lagama maarmaan ahayd intii lagu guda jiray marxaladihii hore ee jiritaankiisa inuu dhiso awoodiisa iyo sidoo kale in uu dhameystiro imkaaniyaadka loo baahan yahay in uu ku qabto doorasho qof iyo cod ah. Gudoomiyaha ayaa qirtay in ay culeyskeeda lahayd isku dhex wadidda dhismaha awooda Guddiga iyo u diyaar-garowga qabashada doorashooyin iyada oo uu jiray jawi siyaasadeed oo aan aad u xasillooneyn isna-bedbedalayay.

Si loo dhiso awooda gudaha ee Guddiga, ayey gudoomiyuhu carrabaabtay in Guddigu ku talaabsaday guulo waaweyn, oo ay ugu horeyso qorista ama shaqaaleysiinta shaqaale karti leh, dejinta nidaam howleed hagaya howlaha Guddiga, hawl-gelinta xaafisyada Guddiga kuwa xarunta dhexe ee Muqdisho iyo xaafisyada ku yaala Dowlad Goboleedyada xubnaha ka ah Dowladda Federaalka.

Gudoome Xaliimo ayaa si kooban u sharaxday guulaha uu gaaray Guddigu, oo ay ka mid yihiin; in la sameeyey manhajkii ugu horreeyey ee qaran ee waxbaridda cod-bixiyaha, in la diiwaan-geliyey xisbiyo siyaasadeed markii ugu horeysay muddo 50 sano ah iyo in la asteeyay goobaha noqon kara baraha diiwaan-gelinta iyo cod-bixinta.

Daneeyaasha Doorashooyinka

Banbaxa waxaa sidoo kale ka hadlay madaxa hay'adda Qaramada Midoobay u qaabilsan taageerada doorashada Soomaaliya, IESG. Agaasimuhu wuxuu sharaxay mowqifka caalamiga ah ee ku aadan doorshada iyo waxa laga filan karo GMDQ, ee ah in dalka uu u jieeyo doorasho qof iyo cod ah. Agaasimaha ayaa boogaadiyey dadaaladii uu GMDQ bixiyey si uu dalka u gaarsiiyo doorasho loo wada dhan yahay

sanadka 2020, wuxuuna tilmaamay in sanadkii 2020 ay caqabada waaweyn wajaheen GMDQ, intii ay ku jireen diyaarinta doorasho hal qof iyo hal cod ah. Si taas loo gaaro GMDQ waxaa uu u bandhigay Baarlamaanka bishii Luuliyo 2020, laba qorshe hawleed uu ku qaban karo doorasho, oo kala ahaa; diiwaan-gelinta codbixiyeyaasha hab Biometric ah iyo diiwaan-gelinta ku salaysan hab qoraal gacmeed ah. Si kastaba ha ahaatee, niyad jab weyn ayey ahayd in madaxda Soomaalidu go'aansadeen in la qabto doorasho dadban, taas oo meesha ka saartay ama dayacdya dadaalladii faraha badnaa ee GMDQ sameeyeen si ay u qabtaan dorasho qof iyo cod ah.

Khibradaha Doorasho Ee Dalalka Ka Soo Kabanaya Colaadaha

Munaasabadda waxaa warbixin ku saabsan maamulka iyo maareynta Doorashooyinka waddamada colaadaha ka soo baxaya ka soo jeediye la taliye Axmed Isaaq Xasan, isaga oo soo xigtay xaalada Afgaanistaan. Mudane Ahmed Isak Hassan, gudoomiyihii hore ee Guddiga Madaxa-bannaan ee Doorashooyinka iyo Xuduudaha Kenya (IEBC), ahna la taliye caalami ah oo la soo shaqeeyey Gudiga Doorashooyinka Afgaanistaan ayaa ka qeyb-galayaasha la wadaagay khibradiisa Afghanistan.

Mudane Axmed ayaa xusay in Soomaaliya iyo Afgaanistaan ay wadaagaan tilmaamo badan, siyaasad ahaan iyo bulsho ahaanba. Afgaanistaan waxaa ay soo martay dagaalo sokeeye iyo qalalaase sanado badan sida Soomaaliya oo kale, iyadoo ay taasi jirto ayaa waxaa ka qabsoomay ilaa 2004 doorashooyin afartii sanaba mar. Waxay qabteen diiwaan-gelinta codbixiyeyaasha, wacyigelinta cod-bixiyayaasha iyo sidoo kale doorashooyinka madaxweynaha iyo baarlamaanka. Guushaan ayaa loo aaneynaya go'aanka dadka reer Afgaanistaan ay go'aasadeen adeegsadaan in

xuquuqdooda dimoqraadiyadeed aysan ka tanaasulin iyaga oo muujiyay in aysan cidina argagaxin iyo cabsi gelin kaga joojin karin in doorasho qabtaan. Mudane Axmed ayaa sidoo kale ka qeyb galayaasha u sheegay inuu jiray rabitaan siyaasadeed iyo taageero ka timid beesha caalamka oo ku saabsan doorashooyinka. Dood ka dib, ka qeyb-galeyaashii aqoon isweydaarsiga ayaa isla gartay in haddii Afghanistan ay qabatay doorasho, ay Soomaaliyana qaban karto haddii ay jirto rabitaan siyaasadeed iyo dalab iyo abaabul ka imaanaya dadka Soomaaliyeed.

Warbixintii Kulanka

Talooyin wax-ku-ool ah ayaa ka soo baxay kulankii banbaxa ahaa ee socday muddada afarta maalmood ah ee Guddigu dib ugu eegay waxqadakiisa intii uu jiray. Talooyinkaas oo hagaajin doona waxqabadka Guddiga mustaqablka si uu u guto waajibaadka uu u xilsaaran yahay.

Wejiga labaad ee is-qiimeyn Guddiga ayaa noqon doonaa la-tashiyo lala yeelanayo daneeyayaasha doorashada sida hay'adaha Dawladda Federaalka iyo kuwa Dawlad Gobolleedyada, Xisbiyada Siyaasadeed, Ururrada Bulshada Rayidka ah, hay'adaha ka shaqeeya cilmi baarista iyo Warbaahinta.

Xogaha iyo talooyinka ka soo baxa is-qiimeyn Guddiga ee gudaha iyo fikradaha daneeyayaasha ayaa lagu biirin doonaa qorshaha istiraatiijia ee Guddiga 2021-2025.

